

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Biskopen gjekk av etter promillekøyring /
Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene
og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

3. søndag etter påske - Silje Sørebo

Arbeidernes dag, 1. mai - Ernst-Modest Herdieckerhoff

4. søndag etter påske - Even Borch

**ein må spørje kva som faktisk gir
ein prest og kyrkjeleiar truverd**

Biskopen gjekk av etter promillekøyring

Den framstående tyske kyrkjeleiareren Margot Kässmann gjekk nyleg av etter å ha køyrt bil i alkoholpåverka tilstand. Ho var biskop i Hannover og vart i oktober som fyrste kvinne

valt til leiar for Tysklands 25 millionar lutheranarar. Etter det som hende, ville ho etter eiga utsegn ikkje lenger hatt den naudsynte moralske autoriteten og fridommen til å hevde

kva kyrkja står for i aktuelle etiske og politiske spørsmål. Ho har vore ein profilert samfunnsdebattant, og det er eit stort tap for den tyske kyrkja å miste henne. Kässmann valde å gå av trass i dei mange tillitserklæringane ho mottok i dagane etter den fatale køyreturen, mellom anna frå det evangeliske kyrkjerådet som ho var leiar for. Ho ville aldeles ikkje bagatellisere feilen ho hadde gjort, og på pressekonferansen fortalde ho at hjartet hennar sa henne ganske klart at ho ikkje kunne halde fram i sine ansvarsfulle stillingar i kyrkja. Ho sa frå seg både vervet som øvste leiar for den evangeliske kyrkja i Tyskland og embetet som biskop i Hannover.

Ei tysk avis gratulerte henne for at ho så raskt valde å trekkje seg i staden for å klynge seg til embetet og meinte at denne episoden kan kome til å snu seg til ein siger for kyrkja. Ikkje alle framståande offentlege personar verken i Tyskland eller andre stader veit å gå av i tide, men ifylgje denne kommentatoren gjorde ho det einaste rette og tok konsekvensen av den alvorlege feilen ho hadde gjort.

Ein kan gjere seg mange refleksjonar i kjølvatnet av ei sak som denne. Det er forståeleg at Kässmann såg det vanskeleg å halde fram som før i det offentlege ordskiftet etter å ha halde ein så høg profil og med så tydeleg tale som ho er kjend for. Ho ville fort verte innhenta av sine tidlegare utsegner, og det har ho allereie fått oppleve. Somme kritikarar hugsar godt at ho tidlegare har teke til orde for å avstå frå alkohol i fastetida. Samstundes må ein spørje kva som faktisk gjev ein prest og kyrkjeleiar truverd. Ingen vil vel på alvor hevde at det å vere moralsk uklanderleg og feilfri er eit vilkår for å kunne forkynne evangeliet frimodig eller halde fram Guds gode vilje for menneskelivet. Kyrkja vert ofte heller kritisert for å tale moralistisk frå sin høge pidestall av eigenrettferd. At prestar og kyrkjelege leiarar vedstår seg sine feilgrep og erkjenner sine manglar, vil ikkje seie at forkynninga deira blir mindre verdsett, heller tvert om. Mange vil heller lytte til den utfordrande røysta frå ei som har falle og talar med audmjukskap og realisme utifrå ein god kjennskap til dei vanskelege utfordringane som møter oss i kvardagen.

På den andre sida kan vi ikkje underslå at Det nye testamentet stiller opp strenge krav til dei som vil ha ei tilsynsteneste i kyrkja, og den som mykje er tiltrudd, av han skal det krevjast dess meir (Luk 12,48). Som prestar og kyrkjelege leiarar er vi avhengige av tillit, og den naudsynte tilliten kan ein kome til å bryte ned ved "utilbørlig atferd i eller utenfor tjenesten". Det finst fleire tragiske tilfelle der denne paragrafen i vår norske embets- og tenestemannslov (§15) er nytta til å argumentere for å avslutte eit tenesteforhold. I mange tilfelle er konklusjonen nokså klar. Andre gonger er det stort rom for skjønn. I Kässmann sitt tilfelle er det grunn til å spørje om tillitsbrotet og den strenge reaksjonsmåten står i forhold til kvarandre. Kanskje kunne Alvoret i saka vore markert ved at ho hadde trekt seg tilbake frå tenesta for ein periode, i tillegg til å sone den straffa ho vert

Prestar og biskopar har tviheldt på retten til å halde fram i tenesta

idømt. Alternativt kunne ho kanskje ha sagt frå seg vervet som leiar for kyrkjerådet, men halde fram som biskop i Hannover. Rådgevarane hennar gjorde iherdige forsøk på å overtale henne til å halde fram, men Kässmann var sin eigen strengaste dommar. Dette er eit ikkje ukjent mønster og kanskje særleg typisk for dyktige og pliktoppfyllande kvinner, kjende for å setje høge krav til seg sjølv.

Denne radikale viljen til å ta eit oppgjør med det gale ho har gjort tener henne til ære. Altfor mange gonger har vi sett både kyrkjelege og politiske leiarar ty til andre strategiar. Prestar og biskopar har tvihalde på retten til å halde fram i tenesta utan å skjønne at det dei har gjort, har brote ned den naudsynte tilliten. I den katolske kyrkja har stadig nye oppslag dei seinare åra rulla opp eit lite vakkert lerret av neddyssing og tilsøring av overgrepssaker. Det har vore viktigare å skjerme overgriparane enn å ivareta ofra for ugjerningane deira, og det kan verke som biskopar og erkebiskopar har vore meir opptekne av å hindre negativ medieomtale enn av å rydde opp i lovause tilstandar i egne rekkjer. Frå utsida kan ein få inntrykk av at problemet oppstår først når ein blir oppdaga, når lovbrota vert offentleg avdekka. I sine forsøk på å berge kyrkja sitt renommé har dei oppnådd det motsette, og tilliten er temmeleg tynnspliten både innanfor og utanfor kyrkja.

Det viktigaste vilkåret for tillit er etter mitt skjønn vilje til å vere gjennomsiiktig. Dette gjeld både kyrkjelege system og dei einskildpersonar som representerer systemet. Ein kultur som set det å vere open og gjennomsiiktig høgt, må målmedvite dyrkast fram. Alle møter vi situasjonar i livet der det kan vere freistande å gøyme spøkjelsa i skapet, for så å late att døra og håpe at dei ikkje kjem seg ut. Det beste alternativet til denne strategien er å finne seg nokon å prate med, å vere gjennomsiiktig overfor. I kjølvatnet av Kässmann-saka er det verd å gjennomtenkje korleis kyrkja tek vare på sine leiarar. Det var stilt svært høge forventningar til leiarskapen hennar og evna ho viste til å fornye kyrkja sin samfunnsprofil. Når ho i løpet av dei siste åra også har gått gjennom ein kreftsjukdom og ei skilsmisse, kan ein spørje seg om ho har fått god nok hjelp til å skjerme seg sjølv. Det er kaldt på toppane, og den fellesskapen biskopar og andre toppleiarar treng rundt seg, er ofte mangelvare.

Når ein prest og kyrkjeleg leiar kjem til den smertelege erfaringa at ein ikkje i alle måtar er

Presten må vere eit 'brote symbol'

det føredømet ein hadde ønskt å vere, treng ein meir enn nokon gong det rommet der ein kan få vere ærleg og innrømme for både seg sjølv og andre at det trengst oppgjer, omvending og oppreising. Gordon Lathrop skriv i si lille bok *The Pastor. A Spirituality* om at presten må vere eit 'brote symbol'. Ikkje berre lever han med og mellom symbola, men han er også sjølv eit symbol - men under krossen sitt teikn. Luthersk krossteologi åttvarar oss mot å tru at motsetnadene lett går opp, og at det heilstøypte og truverdige er jamgodt med det feilfrie og uklenderlege. Det er når presten sjølv lever i nåden, ho kan formidle evangeliet til andre. Under krossen sitt merke vert nederlag til siger, fortvilning til håp, død til liv. Margot Kässmann avslutta pressekonferansen sin med denne setninga: "Du kan ikkje falle djupare enn i Guds hand".

JAN OTTO MYRSETH
jom@ringerike.kirken.no

FRA BOKFRONTEN

Eyvind Skeie:

Svein Ellingsen. En livsfortelling.

Verbum 2009

Svein Ellingsen:

En bønn er gjemt i hjerteslagets rytme.

Salmer gjennom femti år.

Verbum 2009

*Når visshet om begrensning skaper ømhet,
er den blitt deg et septer i din hånd.*

Denne setningen fra diktet *I denne dimensjon*, av Arnold Eidslott sammenfatter langt på vei det hovedinntrykket jeg sitter igjen med etter å ha lest disse to bøkene: Eyvind Skeies biografi om Svein Ellingsen og boka som gjengir alle Ellingsens salmetekster gjennom 50 år, fra 1955 til 2005, i kronologisk rekkefølge. Denne siste boka inneholder også en enkel, men komprimert og svært interessant epilog der Ellingsen gjengir sine viktigste tanker om salmer og salmediktning. Epilogen som har overskriften "Det himmelvendte svar på det himmelsendte budskap", avsluttes med disse ordene:

"Så er det salmens oppgave å bære hele menneskelivet inn i kirkens gudstjeneste. Og salmen skal ikke bare være en del av gudstjenesten, salmen skal være med å skape gudstjeneste i og omkring den enkelte, hvor og i hvilken situasjon han eller hun er. Sangen skal

bli ett med våre dager på jorden. Og våre dager, både de gode og de vanskelige, skal bli ett med sangen! Og som Dorothe Engelsdatter uttrykte det, skal salmesangen bli en gjenlyd fra våre hjerter til Gud. En gjenlyd som forløser og forener."

Når så Eyvind Skeie, Ellingsens venn og kollega gjennom mange år, ikke bare gir oss en nær og var fortelling om mannens liv, men på mesterlig vis også viser oss sammenhengen mellom salmetekstene og Sveins egne dager på jorden, både de gode og de vanskelige, da gir disse to bøkene oss en helt spesiell innsikt i hvorfor det er så avgjørende viktig at det ikke bare er Guds ord som lyder i kirkens gudstjeneste, men at hele menneskelivet bæres inn i kirkens rom, og at dette kanskje skjer aller best på hymnologisk vis.

Når så Skeie mot slutten av biografien skal finne et begrep som kan sammenfatte Ellingsens særegne måte å skrive salmer på, da sier han: "Ømhet kan gjerne være et nøkkelord i Svein Ellingsens salmeprogram så vel som i

hans kunstforståelse. Æmheten røper inderlighet og hengivelse. Kanskje er det slik at Svein Ellingsen er æmhetens og hengivenhetens salmedikter i vår kirke.”

Biografien er en fortelling om en lang og smertefull vei mot denne æmheten. Den forteller om en gutt og en mann i konstant kamp med sorg og ensomhet, angst og depresjon. Det er en kamp som Ellingsen i første omgang opplever som en utfordring til å akseptere sine begrensninger og gjennomleve sin eksistensielle smerte uten å gi opp. Selv formulerer han utfordringen på denne måten: ”Hvordan kan motgangen bli stilt i livets og håpets tjeneste? Hvordan kan man - kanskje gjennom faser med uvisshet og usikkerhet, med aggresjon

eller depresjon - få hjelp til å akseptere det som har rammet en? Akseptere, men ikke resignere, ikke passivt finne seg i sin skjebne, men om mulig *finne seg selv* i sin skjebne. Slik at også lidelsen fører til modning og vekst. Slik at troen, håpet og livsmotet ikke går tapt.”

Derfor blir denne biografien også en troverdig fortelling om håpets kraft, om at det går an å leve med en grunnleggende tillit til Gud og til livet gjennom alt som skjer, og det er når vissheten om egne begrensninger fylles med håpets kraft, at ”underet i de tomme hender” skjer: Æmheten vokser frem og blir et skapende septer i dikterens hånd!

Geir Hansen
Universitetslektor, MF

Jarl Henning Ulrichsen

Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente

Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2009. To bind, 305 + 361 sider.

For å kunne arbeide med et språk forutsettes det særlig to grunnleggende hjelpemidler. Det ene er en grammatikkbok som forklarer språkets oppbygning. Det andre er en ordbok som forklarer ordenes betydning. Det norske nytestamentlige fagmiljøet har i mange år nytt godt av å ha en solid grammatikkbok, først i form av Ragnar Leivestads *Nytestamentlig gresk grammatikk* (første utgave i 1972) og deretter den samme boken og med samme tittel, men i omarbeidet og betydelig forbedret utgave ved Bjørn Helge Sandvei (første utgave 1996). En ordbok fra nytestamentlig gresk til norsk har vi imidlertid ikke hatt - før nå. Det er derfor historisk og representerer en betydelig tilvekst til vårt lingvistiske verktøy at vi nå har fått Jarl Henning Ulrichsens *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Ja, teksten på baksiden av hans bok er vel litt for beskjeden. Der heter det at

”Dette er den første gresk-norske ordboken til Det nye testamente.” Etter det jeg vet, er det den første gresk-norske ordboken til gammelgresk overhodet.

Ulrichsen som er professor på Institutt for arkeologi og religionsvitenskap ved NTNU, har lang erfaring med å undervise studenter i nytestamentlig gresk, og med sin store kompetanse også innen semittiske språk står han meget godt rustet til å skrive en ordbok til det greske nytestamente, et tekstkorpus som står GT og dets ide- og språkverden så nær.

Leseren av denne anmeldelsen vil sannsynligvis ha et annet språklig verktøy til NT stående i hylla si, eller til og med liggende på pulten, nemlig Walter Bauers *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, og kanskje særlig i den engelske utgaven

ved Arndt, Gingrich og Danker (*A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*) (begge heretter kalt *Bauer*). Tross sin tyske tittel er *Bauer* et leksikon og ikke kun en ordbok, og følgelig inneholder den et vell av opplysninger som er viktige for et vitenskapelig og forskningsorientert arbeid med NT. For eksempel gir *Bauer* opplysning om ords forekomst på papyri, ostraka og innskrifter, den henviser ofte til vitenskapelig publikasjoner hvor den interesserte kan finne mer om en gitt språklig-teologisk problemstilling, og den favner også annen tidlig kristen litteratur utenom NT. Dessuten gir *Bauer* innspill til mer bibelteologiske overveielser. Ulrichsen sier i sitt forord eksplisitt at hans bok "i første rekke er en ordbok. Bibelteologiske redegørelser forekommer bare i begrenset grad. Alt annet ville føre til at ramene ble sprengt" (s xi). Dette er et legitimt valg. Hos Ulrichsen er det dermed først og fremst ordene som sådan som kommer i søkelyset, hva de betyr, og hvilke språklige konstruksjoner de inngår i (Se mer nedenfor). Og dette gjøres meget stringent og ryddig gjennom en fast mal hvor alle innførslene eller oppslagsordene følges av to typer opplysninger. Først får leseren vite om de mer historiske og tekniske sidene ved ordene, for eksempel om den første forekomst av ordet i gresk litteratur generelt, hvordan ordet bøyes (morfologi, dette gjelder særlig verb), hvordan ordet er bygget opp (hvis det er et sammensatt ord), hvilke(t) hebraisk(e) ord det greske ordet går tilbake på, og hvor ofte ordet brukes i Septuaginta og i NT. Særlig det at de greske ordenes hebraiske ekvivalent(er) omtales, er en stor vinning. Det knytter forbindelsen mellom GT og NT, og her kan mange av oss få en fornyet piff til å friske opp vår hebraisk. Den andre typen opplysning er selvfølgelig selve betydningen av ordene (semantikken). Ulrichsen velger å oppgi den eldste belagte betydningen først, og da ikke bare den eldste av de betydningene som er representert i NT, men i gresk litteratur generelt. Leseren kan dermed følge ordet i dets betydningsvandring, ofte fra Homer av og inn i NT, en periode på omtrent 700-800 år. I det hele tatt er det mye diakroni (endringer gjennom historien) i Ulrichsens måte å legge opp ordboken på, og det er mange spennende

innsikter å finne. Noe annet jeg selv setter stor pris på i Ulrichsens behandling av ordenes betydning, og dette gjelder igjen særlig verbene, er hans fyldige omtale av hvilke syntaktiske konstruksjoner det enkelte ordet følges av eller inngår i (for eksempel hvilke typer objekter de tar, eller hvilke preposisjoner de opptrer sammen med). På den måten får leseren en syntaktisk forståelse av det enkelte ordet med på kjøpet og ikke kun en semantisk. En stor hjelp for leseren er også at Ulrichsen gir rikelig med oversettelser og dermed ikke overlater leseren til seg selv. En artig ting er at Ulrichsen også oversetter egnennavn. Som kjent hadde navn i de antikke middelhavskulturene ofte en betydning, og det er nyttig å ha et oppslagsverk som også inkluderer slike opplysninger.

Ulrichsens verk er som sagt ikke et leksikon, men en ordbok. På den annen side er den som ordbok sannsynligvis for omfattende og krevende for helt ferske begynnerstudenter i nytestamentlig gresk. For eksempel, hvis vi holder oss til verbene atter en gang, er det kun nevneformer av verb som er oppslagsord. En fersk student som møter på en form av et uregelmessig verb i det greske nytestamente, vil ikke vite hvilket ord han eller hun skal slå opp på for å finne betydningen. Å ha satt inn noen slike ekstra innførsler for noen sentrale og vanskelige gjenkjennelige former, innførsler som så viste videre til den riktige nevneformen, ville ha økt anvendeligheten av boken for begynnerstudenter, og det hadde ikke trengt å øke omfanget for mye. Til og med *Bauer*, som altså er et leksikon, har slike ekstra innførsler til vanskelige former. Ulrichsens ordbok treffer dermed kanskje best den målgruppen som består av mennesker som har den grunnleggende innføringen i nytestamentlig gresk bak seg.

Jeg vil også nevne et par andre ting til slutt. Ulrichsens ordbok består av to bind, og etter min mening bør en ordbok helst ha bare ett bind. Flere bind medfører en praktisk ulempe. Hver side i boken består dessuten av kun én spalte med tekst, og kanskje kunne man gjort formatet på boken litt større, eller forminsket skriften noe. Da kunne man delt hver side i to spalter og dermed fått plass til alt i ett bind.

Ulrichsen velger å være ganske konsekvent i sin norske gjengivelse av antikke navn og ønsker å ligge tett på den form navnene hadde på grunnspråket. For eksempel taler han om Homeros og Herodotos. Det er imidlertid lang tradisjon i norsk sammenheng, både i og utenfor antikk filologi, for å bruke fornskede former til mange antikke navn, særlig de mest vanlige (for eksempel Homer og Herodot), og det er ingen grunn til å endre på dette. Ønsket om å gjengi latinske og greske navn slik at det vises tydelig at vi har å gjøre med et navn

fra det ene eller det andre språket (henholdsvis ved endelsene -us og -os), er sympatisk, men trekkes for langt når til og med et så etablert navn (i norsk tradisjon) som Paulus gjengis med Paulos.

Mine kritiske bemerkninger til tross, Ulrichsens ordbok er en historisk prestasjon og en skattkiste, og den bidrar til å fylle et rom i norsk nytestamentlig filologi, som har stått åpent altfor lenge.

Glenn Wehus

Ståle Johannes Kristiansen og Svein Rise (red.):

Moderne teologi. Tradisjon og nytenkning hos det 20. århundrets teologer

Kristiansand: Høyskoleforlaget 2008, 758 sider.

Det er en begivenhet at det nå foreligger en omfattende og oppdatert presentasjon av moderne teologi på norsk. Noe tilsvarende finnes ikke på nordiske språk. Redaktørene har lagt ned et betydelig arbeid for å finne dyktige fagfolk til å skrive om hver av de 48 teologene som presenteres. Det har skjedd i et omfattende samarbeid med nordiske og internasjonale fagfolk. De fleste forfatterne er nordiske forskere, men redaktørene har også engasjert forskere fra England, Nederland og USA. Prinsippet for valg av forfattere har vært at de gjennom egen forskning skal ha inngående kjennskap til de figurantene de skal skrive om. Etter min vurdering har valget av forfattere vært godt. Stort sett skriver de om teologer som de selv sympatiserer med. Men det betyr ikke at de kritiske spørsmålene utelates. I et arbeid som dette er det selvfølgelig mange detaljer og enkeltbidrag som kan diskuteres. Men hovedinntrykket er at framstillingen gjennomgående holder høyt faglig kvalitet.

Det skyldes ikke bare enkeltbidragene, men i stor grad også de grepene som redaktørene har tatt.

Portrettene av de 48 teologene blir ikke bare stående som enkeltbidrag ved siden av hverandre. De inngår i en langt mer omfattende redaksjonell plan. De europeiske teologene plasseres innenfor sine konfesjonelle tradisjoner. Da blir det lagt tilnærmet like stor vekt på protestantiske, katolske og ortodokse teologer i det 20. århundre. De tre første avdelingene handler om protestantisk teologi i Europa (s 73-212), om katolsk teologi (s 215-350) og om ortodoks teologi (s 353-464). Noe av det mest interessante her er den forholdsvis brede presentasjonen som blir gitt av ortodokse teologer, bl.a. fra det russiske eksilmiljøet i Paris. Teologene fra de respektive tradisjonene presenteres på bakgrunn av innledende oversikter over protestantisk, katolsk og ortodoks teologi i det 20. århundre (s 31-70). Disse oversiktene er skrevet av Niels Henrik Gregersen, Ola

Tjørhom og Aristotle Papanikolaou. Etter framstillingen av europeisk teologi følger så en avdeling om amerikansk og engelsk teologi (s 467-567). Her presenteres både anglikanske, katolske og lutherske eller protestantiske teologer som har hatt særlig stor innflytelse.

Det er likevel viktige impulser som ikke fanges opp av en slik geografisk og konfesjonell oversikt. Derfor suppleres framstillingen med en omtale av nye bevegelser og perspektiver (s 571-638). Her gis det oversikter over økumenisk teologi, frigjøringsteologi, feminist-teologi, postmoderne teologi og såkalt radikal ortodoksi. Den siste avdelingen (s 641-743) handler om teologi, filosofi og litteratur. Bakgrunnen er at moderne teologi også har mottatt viktige impulser fra andre fagfelt, som filosofi og litteraturforskning. Her blir det tegnet portrett av filosofer og litteraturvitere som Paul Ricoeur, Jean-Luck Marion, Jacques Maritin, Northrop Frye og C. S. Lewis. For øvrig er de fleste portrettene plassert i hovedavdelingene om protestantisk teologi i Europa (11 portretter), katolsk teologi (10 portretter), ortodoks teologi (9 portretter) og amerikansk og engelsk teologi (9 portretter).

Redaktørene har også lagt tydelige føringer for hvordan framstillingen av de enkelte teologene skulle bygges opp. I store trekk består mønsteret i at en starter med en ingress som kort plasserer teologen innenfor det 20. århundres teologi. Så følger en biografisk oversikt, en oversikt over det teologiske forfatter-skapet og en nærmere presentasjon av utvalgte teologiske tema. Framstillingen avsluttes med et utblikk, hvor det for eksempel kan tas opp spørsmål om teologisk relevans eller betydning i det 20. århundres teologi. Dessuten inneholder hvert portrett et utvalg av primærlitteratur og av sekundærlitteratur. Det siste er svært nyttig for lesere som vil arbeide videre på egen hånd. Det er selvfølgelig viktig med oversikt over landskapet. Men noe av poenget med å studere et kart må være å komme seg ut på tur. Det svarer til å lese teologenes egne tekster. Denne måten som portrettene er bygd opp på, gjør framstillingen særlig egnet som studie-bok - som utgangspunkt for selvstendig faglig arbeid med kildene. Men disposisjonen gir også grunnlag for interessante sammenligninger mellom de ulike teologene. Den gjør det

bl.a. mulig å komme på sporet av viktige gjennomgangstema i det 20. århundres teologi.

I sin innledning (s 21-28) peker redaktørene på noen slike gjennomgangstema. Slik legger de opp til at lesere som interesserer seg for tema som trinitarisk teologi, eksistensteologi, teologi og fenomenologi, teologi og estetikk, liturgisk teologi osv., henvises til et utvalg av de omtalte teologene. Med rette viser redaktørene også til hvordan kreativiteten og nytenkningen i moderne teologi gjennomgående henger sammen med kritisk og konstruktivt arbeid med de kirkelige og teologiske tradisjonene. Det overblikket som boka gir over moderne teologi, dokumenterer i rikt monn hvordan teologisk nytenkning ikke utelukker, men tvert imot forutsetter tradisjonsforankring. Det poenget uttrykkes også i undertittelens tale om tradisjon og nytenkning. Men redaktørene uttrykker i sak også et annet overordnet synspunkt. Det er at teologisk nytenkning også bør ta de økumeniske utfordringene på alvor. Da er det ikke tilstrekkelig å arbeide for forståelse på tvers av de store tradisjonene. Like viktig er det å ha fokus på hva en kan lære av hverandre. I den forstand er vel den brede presentasjonen av protestantiske, katolske og ortodokse teologer i samme bok også uttrykk for et økumenisk program.

Det er svært nyttig å få ei så bred, kompetent og samlet framstilling av moderne teologi. Boka er meget lærerik og egner seg godt både som oppslagsverk og som studiebok. Forhåpentlig kan den også inspirere mange til faglig oppdatering og fordypning. Det er all grunn til å gratulere redaktør og forlag med et vel gjennomført storprosjekt.

Peder Gravem

SØNDAGSTEKSTEN

Silje Sørebo, Ernst-Modest Herdieckerhoff og Even Borch

3. søndag etter påske

Joh 14,1-11

Sal 126

2 Kor 4,14-18

Til dagen

I forslaget til nye teksttrekker kalles 3. søndag etter påske for 4. søndag i påsketiden. Det markeres på denne måten tydelig at vi fortsatt er i påsketiden. Vi lever i lyset fra Jesu oppstandelse, og det er god grunn til å la jubelen og lovsangen fra 1. påskedag lyde videre på denne dagen som er kalt "Jubilate".

Til teksten

I dagens tekst går vi tilbake til tiden før Jesu død i Johannes-evangeliet. Vi befinner oss i Jesu avskjedstale til disiplene. Han prøver å forberede dem på at han skal dø, men disiplene er trege til å forstå. Like før prekenteksten finner vi en kort dialog mellom Peter og Jesus, der Peter spør: "Herre, hvor går du hen?" og da svarer Jesus: "Dit jeg går, kan du ikke følge meg nå. Senere kan du følge meg," (13,36) og enda litt tidligere i teksten har Jesus sagt til alle disiplene: "Dit jeg går, kan dere ikke komme" (13,33). Det virker derfor nærmest selvmotigende når Jesus i vårt tekstutsnitt, etter å ha fortalt at han skal gå bort for å gjøre i stand et sted for disiplene, sier: "Dit jeg går, vet dere veien". Naturlig nok protesterer Thomas: «Herre, vi vet ikke hvor du går. Hvordan kan vi da vite veien?» Saken er altså at noe skal skje

før disiplene kan følge Jesus dit han er. Og dette noe som skal skje, er Jesu død og oppstandelse. Med den veien Jesus selv skal gå, vil han åpne en vei for sine venner. Deretter skal Jesus komme til dem igjen og la dem få være der han er (14,3).

Vers 3 kan henseile både til Jesu oppstandelse, men for oss lesere også til Jesu andre komme, for slik jeg opplever teksten, har den en dobbelthet i seg. Den handler om bortgang, fravær og nærvær. Som lesere kan vi kjenne oss igjen i det at Jesus ikke kommer til å være synlig blant disiplene. Vi skal ikke møte ham ansikt til ansikt før han kommer igjen. Samtidig er han med sin oppstandelse allerede kommet til oss, og han lar oss få leve sammen med ham. Vi opplever altså både fravær og nærvær på en gang.

Det finnes mye trøst og håp i teksten. Midt i følelsene av fravær, forlatthet, sorg og frykt som disiplene kommer til å oppleve, vil det finnes en vei. Fordi Jesus som vil komme til dem igjen, er selve Veien. De trenger ikke lete etter veien, for Veien vil komme til dem. Og fordi de da kjenner ham og den veien han selv gikk, det livet han levde, kjenner de også veien som fører til "min Fars hus" hvor det er mange rom, til og med rom for dem som har fornektet (13,38).

Når det gjelder v. 6: "Jeg er veien, sannheten og livet," må sannheten og livet sees på som en utdypning av hva slags vei Jesus er. Han er sannhetens vei og livets vei. Her kan vi høre

Johannes evangeliets prolog klinge i bakgrunnen, hvor Jesus, Ordet, beskrives på denne måte: "I ham var liv og livet var menneskenes lys" (1,4) og som "full av nåde og sannhet" (1,14). At Jesus har sannheten i seg, handler om at han er Guds åpenbaring, Guds ansikt: "Den som har sett meg, har sett Faderen." (13, 9) Det er Jesu liv og gjerninger som gjør at vi kan tro dette. (13, 13-14) Fordi han levde et sant og rett liv, fullt ut, fordi han selv gikk sannhetsveien til det siste, kan vi tro at han er ett med Faderen. Han er også veien som fører til livet, fordi han har liv i seg selv. Han var hos Faderen ved tidenes begynnelse. Ved ham er alt blitt til. (1,3) Derfor har han livskraften i seg til å kunne åpne en vei for oss, gjennom døden og inn til livet. Hans oppstandelse fra de døde er den endelige bekræftelsen på at han er den som har liv i seg selv.

Til prekenen

Denne teksten har mange muligheter i seg til valg av fokus for prekenen. Det beste vil kanskje være å velge ut en setning som man vil fokusere på, og la resten av teksten spille med i bakgrunnen. Jesu ord om seg selv som veien, sannheten og livet er et naturlig høydepunkt i teksten og et mulig fokus er da å bruke prekenen til å utdype bildet av Jesus som veien.

Det finnes en vei! For moderne bymennesket er det vel kanskje ingen revolusjonerende god nyhet at det finnes en vei, for i byer er det veier overalt. Men la oss tenke oss en veiløs bygd på Vestlandet, med bratte feil og ulent terreng overalt. Så en dag kommer veien og tunnelen. Kontakten med omverdenen er plutselig en helt annen. Tenk at det skulle komme en vei der ingen skulle tro at det var mulig! Og på samme måte med disiplene: Tenk at det skulle finnes en vei videre for dem etter at Jesus var korsfestet? Tenk at det skulle åpne seg en vei ut av det frustrerende, ulendte, mørke terrenget av skuffelse! Ikke rent sjelden trenger vi mennesker å høre at det finnes en vei tross alt, og at veien er Han som står der og strekker armene ut mot oss, selv i de mørkeste situasjoner.

Det finnes én vei - Jeg ba konfirmantene finne seg sitt eget bibelvers. De hadde fått en del vers å velge imellom, og et av dem var Jesu ord om

at han er veien, sannheten og livet. Jeg forventet egentlig ikke at noen skulle velge dette verset, fordi jeg regnet med at et slikt usagn ville virke altfor intolerant og bombastisk på dagens ungdom. Men opp til flere valgte akkurat dette verset, og begrunnelsen for at de likte bibelverset, var: "Det føles sant og virkelig," eller rett og slett: "Fordi Jesus er kul." Tankene gikk da tilbake til egen ungdomstid, og jeg tenkte på hva slags virvar av veivalg som ligger foran en som ungdom. Du skal velge venner, studier, kjæreste, verdier og holdninger. Kanskje nettopp i denne perioden kan det virke betryggende at veien, i bestemt form, finnes, at den ligger der fast, uavhengig av våre valg, og at den alltid er åpen for oss. Det kan ikke bevises at det kun er én vei, Jesus, som fører oss dit ingen andre veien kan føre oss, til sannheten, til livet, til Gud selv. Vi kan ikke en gang vite om han brukte akkurat disse formuleringene om seg selv, men på grunn av det enestående livet han levde, og på grunn av den han var, kan disse ordene føles virkelige og sanne, både for Jesu etterfølgere den gang og for oss. Så må vi for all del ikke glemme det avgjørende punktet om at denne ene veien fører til mange rom, slik som én vei fra en tidligere veiløs bygd fører ut til en stor verden. I Fars hus er det alltid rom for én til, for fornektere slik som Peter, for gamle som ligger på dødsleiet, for dåpsbarn, for rolige og bråkete konfirmanter i alle fasonger.

Må din vei komme deg i møte - slik lyder den første setningen i en keltisk velsignelse. Har du opplevd det noen gang? Hvordan det kan være som om veien kommer deg i møte når du går på fjellet? Du har kommet deg opp de bratte liene og er oppe på høyfjellet. Det går lett. Det er nesten som du flyr bortover. Eller på en annen måte, som da jeg var 6 år og ble tatt med på en altfor lang fjelltur: Det siste stykket hadde jeg ingenting mer å gi. Da ble jeg løftet opp på skuldrene til en sterk mann fra bygda, som gikk samme turen, og der oppe fra skuldrene kunne jeg nyte hvordan veien kom meg i møte midt i det ulendte terrenget. *Jesus er veien som fører til Gud*, er et tradisjonelt og teologisk korrekt utsagn, men man kunne også si det på en annen måte: *Jesus er den veien der Gud kommer oss i møte*. For det var jo nettopp dette som ble lovet disiplene: Jesus skulle komme til

dem. Den oppstandne, han som viser dem Faderen, skulle komme dem i møte. Og er ikke nettopp dette noe av evangeliet i teksten? At det er Gud selv som er veibyggeren, og ikke oss. At samme hvor vi er i livet akkurat nå, hvor vill vi enn måtte ha gått oss, så ligger veien der rett foran oss, veien der Gud kommer oss i møte. Nydelige bibelfortellinger dukker opp i hodet mitt, om den barmhjertige Far som løper sin fortapte sønn i møte på veien, om den oppstandne som kommer til de to Emmausvandrerne og følger dem på den sorgfulle, tunge veien.

De første kristne ble kalt dem som "tilhører Veien" (Apg 9,2). Jeg liker uttrykket fordi det sier meg noe om at poenget er ikke bare min egen vandring, men hvem jeg tilhører på vandringen, og vi skal få lov å tilhøre Ham som viser vei der vi trodde ingen veier fantes, Han som tar oss i hånda når han kaller oss til å gå på de utfordrende veiene, Han som bærer oss på skuldrende når vi ikke orker mer. "Med Jesus som vår hyrde kan vi aldri gå oss vill," synges det i en sang (Sal97 nr 109) Kanskje naivt, men det kan likevel føles sant og virkelig.

Salmer

Deg være ære (nr 187 i NoS)

Døden må vike for Gudsrikets krefter (nr 196 i NoS)

Du som veien er og livet (nr 663 i Nos)

Der det nye livet lever (nr 109 i Sal97)

Livet vant, dets navn er Jesus (nr 195 i NoS)

I et skur i Betlehem (finnes i salmeboksfor-slaget)

Må din vei komme deg i møte (finnes i salme-bokforslaget)

SILJE SØREBØ
Kapellan i Holmlia menighet

Arbeidernes dag

1. mai 2010.

Lukas 6,31-35.

Lesetekster: Mika 6,8; Jakob 4,13-17

1. Feil bakgrunn? Ingen grunn til å snu!

Denne gangen føler jeg behov for å advare leseren til å begynne med. Denne tekstgjennomgåelsen skrives av en prest som er totalt blottet for arbeiderbakgrunn. Ser jeg tilbake på min familiehistorie legger jeg merke til en påfallende mangel på folk som har slitt på fabrikk eller verft, i skogen eller på sjøen. Her er det hverken husfolk, småbønder eller fiskere. Det jeg derimot ser på stamtavlen min - jo, vi har virkelig noe sånt i vår familie - det er embetsfolk og handelsmenn, jurister, prester og andre akademikere. En person som er mer uegnet til å skrive tekstgjennomgåelse til Arbeidernes dag, skal en lete lenge etter, skulle en tro. En stund vurderte jeg om jeg skulle be om å få en annen dag i kirkeåret å skrive om, men så tenkte jeg på Karl Marx og Friedrich Engels som heller ikke hadde arbeiderbakgrunn.

2. Det handler om rettferdighet og anstendighet

"Makta rår," sies det. Med det menes det at den som har penger eller gode forbindelser, får det lettere som han eller hun vil. Dette ordtaket er imidlertid en dårlig strategi for samfunnet generelt sett. For at samfunnet skal fungere og oppleves som trygt og noenlunde rettferdig for alle, er man nødt til å inngå kompromisser. I Norge har vi en tradisjon med at arbeidslivet styres av organisasjoner for arbeidsgivere og arbeidstakere sammen. Dette samarbeidet har vært basisen for sosial fred i landet. Samfunnets goder må fordeles på en klok måte; arbeidsplasser må være trygge, og syke trenger visshet om at samfunnet stiller opp for dem i perioder de ikke kan stille opp for samfunnet. Denne "kontrakten" mellom partene i arbeidslivet er, som sagt, fundamentet for et godt fungerende samfunn. Ingen er tjent med at den sosiale balansen i samfunnet ødelegges og "makta" får enda mer innflytelse. Eller omvendt: at enkelte grupper henter seg innflytelse ved hjelp av rå makt og borgerkrig. Prisen ville

bli altfor høy for alle, både arbeidsfolk og samfunnstoppene. Vi har ikke råd til en sosial ubalanse i Norge.

Nå har rikfolk ofte drevet med veldedighet og gitt penger til trengende, men sosialsystemet vårt handler heldigvis ikke om å gi almisser. Det det imidlertid handler om, er et kristent menneskesyn som går ut på at hvert menneske er like mye verdt - uansett alder, kjønn, nasjonalitet, økonomiske muligheter, utdannelse, tro eller legning. Derfor skal alle ha mulighet til et liv der en føler seg trygg. Alle er skapt i Guds bilde; alle er like mye elsket av Ham som har skapt all rikdom på jorden.

I dag ser vi at grunnleggende sosiale rettigheter trues. Det blir for dyrt, sies det. Men hvor blir det av verdiene som samfunnet har opparbeidet? Mye tyder på at hovedproblemet ligger i en fordeling som er skeiv.

3. Teksten

Jesu tale på sletten (kap 6,20-49) er Lukas sitt svar på bergprekenen som vi finner hos Matteus. Hos Lukas er den kortere, og nesten alt stoffet vi finner hos ham, finner vi også hos Matteus. I tillegg presenterer Lukas sine temaer i tilnærmet samme rekkefølge som Matteus. Det er tydelig at begge versjoner stammer fra en felles kilde, men Matteus har en del særstoff som vi ikke finner hos Lukas. I begge evangeliene følger også samme fortellingen etter talen (offiserens sønn).

Hele talen kan deles opp i tre hoveddeler:

1. Profeti (20-26): som består av 4 saligprisninger og 4 verop. Det er fattigdom, sult, sorg og utstøting som er tegn på salighet. Rikdom, glede og popularitet er derimot tegn på at Gud er fjern.
2. Den nye loven (27-38): Elsk din fiende, og døm ikke.
3. Tre lignelser (39-49): Om blindhet, flisen og bjelken, om tre og frukt, om huset bygd på fjell.

Med teksten vår befinner vi oss altså i den delen som handler om den nye loven. Denne blir i sammenhengen den står, en konsekvens av profetien uttrykt gjennom saligprisningen og veropene. Menigheten møter et krav om ubetinget kjærlighet, som igjen er grunnet i Jesu ubetingete kjærlighet til sin menighet. Den gitte prekeneteksten virker litt tilfeldig

klippet ut av sin sammenheng. Predikanten burde under forberedelsen lese i hvert fall versene 27-36, men helst hele sletteprekenen.

Det sentrale poenget i perikopen er den gyldne regel. Den oppfordrer disiplene til å møte sin omgivelse med kjærlighet, uansett situasjon. Uansett hvor uenig disiplene er med andre: Kjærlighetsbudet gjelder alltid, akkurat som Guds kjærlighet alltid møter de troende.

4. Drømmen om en bedre verden:

Jesu tale på sletten begynner med en stor visjon: saligprisninger og verop - trøst for folk som sliter, og advarsel til dem som er årsak til slitet. Dette er bakteppet for ordene som utgjør prekeneteksten vår. En gang skal forholdene i verden snus på hodet. Det er håp også for dem som ikke har en stor posisjon i samfunnet. En gang skal rettferdigheten skje - fullstendig rettferdighet, rettferdighet for alle. Men hva gjør menigheten i mellomtida? Jesus oppfordrer ikke til revolusjon, og historien har vist at det da bare vil skje annen urett. Da vil bare de som hittil har lidt urett, bli til gjerningsmenn, og de som hittil har sittet øverst ved bordet, bli kastet ned - men rettferdigheten vil være like langt unna. Alternativet er kjærlighet. Den gjør at jeg ser medmennesket mitt som et Guds barn på linje med meg selv. Motstanderen sees som et menneske, ikke som en fiende. Istedentfor å gå i kamp skal menigheten heller opptre støttende og hjelpe hverandre videre på vei til målet. For syndere er vi alle sammen, og alle sammen trenger vi Guds nåde. En enkel leveregel som er kjent fra de fleste kulturer anbefales: *Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, det skal også dere gjøre mot dem.*

I følge Jesus er Guds kjærlighet det eneste som kan skape forandring. For kjærlighet når hjertene. Visjonen er den samme; vi ønsker en rettferdighet for alle mennesker, men Jesu vei til å oppnå dette målet er ubetinget kjærlighet - og ikke noe annet.

5. Dagens utfordringer: internasjonal solidaritet

Arbeiderbevegelsen har oppnådd mye i løpet av de siste 100 år - ikke alene, men i samarbeid med arbeidsgiverne. Men forskjellene mellom fattig og rik øker igjen. Mye av verdiskapingen

skjer ikke lenger gjennom arbeid, men mer og mer gjennom spekulasjoner. Det kan se ut som om arbeid ikke har en verdi lenger i seg selv, hvis ikke det defineres som verdifullt av markedet. Menneske må stå i sentrum igjen - og ikke kostnader. Velstanden i Vesten trues når arbeidsplasser flyttes til land der arbeidere blir utnyttet, og velstand kan ikke opparbeides i andre land så lenge lønnskostnader presses ned ved hjelp av rå makt.

Markedskreftene lar seg bare forene med vårt kristne menneskesyn dersom de overvåkes av en "sosial samvittighet". Det er bare å innse: Menneskenes likeverd respekteres ikke uten videre av kapitalkreftene.

Det blir mer og mer avgjørende at arbeiderbevegelsen begynner å tenke globalt; det gjør jo markedet også. Skeivhetene vi begynner å oppleve i vårt eget samfunn, er ingenting mot skeivhetene vi ser i andre land, og de kan bare bekjempes ved hjelp av internasjonal samarbeid.

I dag er det særlig den internasjonale solidariteten som må vekkes til liv igjen. Alternativet til internasjonal sosialisme er en nasjonal sosialisme. I mine (tyske) ører høres det skremmende ut. Vi må kjempe for alle menneskers rettigheter i alle verdens land. Derfor ønsker jeg meg sterke fagforeninger i Norge, som ikke bare tenker på egen lønn, men på verdens fattigste arbeidere. Det er de som trenger vår oppmerksomhet aller mest. For å løse problemene med verdensøkonomien hjelper det ikke at norske fagforeninger bare snakker om hvor mange prosent lønnsøkning det skal bli i Norge i år. Jeg ønsker meg tydelige signaler og handlinger som hjelper arbeideren i Bangladesh og Kongo til et verdig liv. Det hadde vært i god sosialistisk ånd. For alle mennesker er like mye verdt; alle har krav på et liv i et samfunn der de kan føle seg trygge - for alle er Gud barn og elsket av ham.

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
Sokneprest i Skåre

4. søndag etter påske

4. april 2010

Sal 23, Hebr 13,20-21, Joh 21,15-19

Det er påsketid. Det er vår, og det er konfirmasjon. Sjølv om starten på mai kan vere kald og sur, i alle fall på våre kantar, så er ikkje vårteikna til å ta feil av. På alle måtar er det optimisme i oss og rundt oss. Synet av ei fullstappa kyrkje med kappekledd konfirmantar og stivpynta familie kan ta pusten frå ein prest. No må ein seie det riktige og det viktige!

Jesaja-teksten som vi har fått på denne søndagen, er ikkje akkurat krem på blautkaka. Teksten er såpass sterk at mange vil bli freista til å velje han bort om ein skal ha konfirmasjon. Eg syns ikkje vi skal gjere det. Gje i alle fall Jesaja ein sjanse til å tale til oss og til den festkledd kyrkjelyden.

Profeten i si samtid.

Jesaja er ein ruvande profet - kan hende den største av alle. Hans teologi er ein paktsteologi der Gud har utvalt sitt folk og gitt det eit oppdrag. Gud krevjar noko av folket sitt, slik ein far som elsker sine born, også kan krevje noko av dei. Jesaja lever langt unna den privatreligiøse tenkemåten som er dominerande i vårt samfunn i dag. Han er opptatt av at Gud er levande og tilstades i samfunnet. Det politiske livet og tilhøva i samfunnet er objekt for Guds vilje, for gudsretten. Som profet er Jesaja kompromisslaus. Han er så absolutt ingen populist. Når han ser at Guds folk har gløymt kva som er rett og rettferd, forkynner han Guds dom. Men når Gud har gjennomført sin dom, så vil han igjen gjere Jerusalem til "Rettferdsby og Truskapsstad". (v 26) Jerusalem har for Jesaja eskatologiske trekk. Den nye rettferdsbyen er ikkje berre Israels hovudstad, men også eit bilde på Guds rike. På same måten er domen over folket ikkje berre ein kritikk av dårleg moral og politikk, men også ein frelseshistorisk dom. (Jes 1,4) Jesaja kritiserer ikkje berre urett og mangel på gode gjerningar, men også det at ikkje ser Herrens verk. (5,12) Det å sjå Jahve sitt verk og å vere stille for Herren, det er synonymt med tru. Det motsette av tru er å vere uvillig og trassig. Hos Jesaja er det vi ville kalle personleg tru, individualetikk og samfunnsetikk vevd tett saman.

Til teksten

" 'Kom, lat oss gjere opp saka vår!' seier Herren." Jesaja framstiller ikkje Gud berre som ein opphøgd og streng domar. Han er sjølvsgatt det også. Og i Jesaja si samtid var det ingen som tvilte på det. Men Israels Gud, Jahve, var ein Gud som det gjekk an å ta eit oppgjer med. Det er heile tida snakk om ein far-barn relasjon, ein paksrelasjon. Og då er den guden som stiller krav, samstundes den guden som elsker. Bildet som profeten bruker på synd og reinsing frå synd, er fantastisk. Purpur - snø. Skarlagen - ull. Her skulle det ikkje vere nokon tvil om Guds vilje og makt til å tilgje og skape forandring. Her er det ingen kardemommebylov som gjeld, men Guds absolutte krav og Guds absolutte nåde. Den som framleis trur at NT er nåde og GT lov, må tru om att. Ein kan sjølvsgatt spørje: Er det nåde når Guds reinsing krev "villig lydnad" ? Svaret ligg i dagen: "Villig lydnad" sikter til oppgjeret med Gud, ikkje til eit feilfritt liv.

I lønna for oppgjeret med Gud, ligg det å få nytte av landet sine gode. Det er ikkje eit generelt løfte om å bli rik og ha velstand, men eit løfte knytta til det landet som Israelsfolket skulle få - det landet som Abraham vart ført til, og som folket vart frelst ut av Egypt for å kunne bu i. Igjen ser vi korleis Jesaja knytter til paks-tanken. Og vi kan skimte eit eskatologisk perspektiv i løftet om å nytte landet sine gode.

Vers 20 kan oppfattast som riset bak speilet. Men for profeten er det rett og slett eit faktum at Gud tåler ikkje at paksfolket hans er uvillig og trassig. I vår "snille" teologi hadde vi vel helst stroke det siste verset.

Til preika.

Det er langt i frå Jesaja sitt Israel til dagens Noreg. Og det har hendt mykje. Kvar skal vi plassere Jesus og påskehendinga opp imot Jesaja sin tekst? Det er ei freisting å bruke Jesus til å nøytralisere den gamaltestamentlege teksten. Det bør vi ikkje gjere. Jesaja-teksten står støtt på egne bein. Han går rett inn i det lutherske paradigmaet med lov og evangelium. Ja, han viser til fulle at nåden også er sentrum i Bibelen før Jesu komme. Jesus kom ikkje og stifta ein ny religion. Han oppfylte lova og profetane. Og han kom ikkje berre for å vise solidaritet med menneske som har det vondt og

er undertrykte. Han kom for å sone for våre synder. Jesus Kristus er Guds kjærleikserklæring til sitt paksfolk. Vi er som kyrkje adoptert inn i det same folket som Jesaja talte til. Derfor kan også Jesaja tale til oss.

Eg nærmar meg preikestolen på konfirmasjonsdagen. Full kyrkje. Smånervøse konfirmantar. Over sidealteret i Brønnøy kirke ser eg den lidande Kristus på korset, over hovudalteret den oppstadne som møter Maria Magdalena. Enn om det var profeten Jesaja som var på veg opp på preikestolen i dag for å tale til konfirmantane og familiane deira. Kan hende hadde han sett seg rundt. Han hadde sett alle dei rike, velkledd og velfødde menneska og tenkt: Kvifor er desse så rike når så mange av Guds barn på jorda svelte og har det vondt? Truleg hadde han kjent harmen inni seg. Dette er jo paksfolket. Dei sit her i sine kvite kapper og ser ut som om dei allereie har fått tilgitt sine synder, blitt kvite som snø. Men mange sit og tenker på heilt andre ting enn at dei er tilgitte syndarar. Gåvebord, middagsmat, tale for konfirmanten, ei stille bøn om at dagen må bli bra, angst for det ein veit ikkje vil bli bra. Igjen ser Jesaja bort på krusifikset over sidealteret og vidare til den oppstadne som møter kvinna ved grava. Det er i dette spennet konfirmantane og heile kyrkja lever, mellom død og liv.

Kan hende ser Jesaja at Guds rike er kome nærare. Det lova landet med mjølk og honning er ufullkome til stades. Konfirmantane som skjuler så mykje under dei kvite kappene sine, er ein del av paksfolket som trener seg på å vaske seg kvite i Lammets blod. Dei øver seg på å legge bort det uvillige og trassige. Jesaja si oppgåve, og vår, blir å løfte kyrkjelyden inn i det fellesskapet der dei ser Jahve sine gjerningar, ser at dei kan gå til Herren for å gjere opp si sak, for å bli kvite som snø.

EVEN BORCH
Prost i Brønnøy

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Bjørgvin bispedømme

Sentrumsprest i Bergen domkirkemenighet.

Vi søker en sentrumsprest i Bergen domprosti med Bergen domkirkesokn som tjenestetested.

Menigheten omfatter størstedelen av Bergen sentrum og ble opprettet 1. januar 2002, da seks sentrumsmenigheter ble slått sammen til én. Bergen domkirkemenighet vil være "et hjem med mange rom". Menighetens prester skal arbeide for et mangfold m.h.t. gudstjenesteformer og menighetsliv i sentrum av byen, og samtidig bidra til å styrke menighetens fellesskap på tvers av gamle grenser.

I menigheten er det fire gudstjenestekirker: Domkirken, Johanneskirken, Nykirken og Mariakirken. Sistnevnte er nylig lukket for fem år på grunn av restaureringsarbeider.

I menigheten bor det ca. 19 000 mennesker, og i tillegg er det et stort antall studenter.

Alle kirkene har gudstjeneste hver søndag. I 2009 var det 181 dåp, 182 gravferder, 83 vigslar og 70 konfirmanter. Gjennomsnittlig gudstjenestefremmøte i Johanneskirken var 87. Menigheten har et team av fem prester i tillegg til domprosten, alle med kontor på Bryggen. Prestetjenesten ledes av ledende sokneprest. Prestene inngår i en stor stab der de øvrige heltidsansatte er menighetskonsulenten, de tre kantorene, menighetspedagogen, styreren for Åpen barnehage og Barnas katedral (Nykirken) og to kirketjenere.

Sentrumspresten skal gjøre tjeneste i hele menigheten, men vil få en vesentlig del knyttet til Johanneskirken og ha sitt hovedfokus i området Møhlenpris, Nedre Nygård og Sydneshaugen.

I Johanneskirkens umiddelbare nærhet ligger St. Paul menighet og St. Paul skole, drevet av den romersk-katolske kirke. Universitetet i Bergen er lokalisert på Sydneshaugen. På Møhlenpris ligger Johanneskirkens menighetshus og et aldershjem drevet av menigheten. Her finner vi også Møhlenpris skole. Møhlenpris er et område med relativt stor andel fremmedkulturelle. Bydelen har eget bydelssentrum og eget idrettslag. Johanneskirken har tradisjon for å bli brukt av byens kulturliv. I 2009 var det 39 konserter med et samlet publikum på 10 755.

Vi søker etter en prest som

- er kreativ og nytenkende
- er glad i gudstjenesten, og som vil være med å utvikle et rikt gudstjeneste- og menighetsliv i Johanneskirken i samarbeid med ansatte og frivillige
- kan samarbeide med studentprestene for å styrke vår kontakt med byens studenter og universitetsmiljøet ellers
- vil videreutvikle Johanneskirkens kulturelle profil
- trives med å arbeide i team, men som også arbeider selvstendig

Stillingen lyses ut med boplikt. Boligen er eid av kommunen og ligger i Bjørndalen 52, helt øverst mot fjellet ved Svartediket. Den har pen

beliggenhet og flott utsikt.

Huset er totalrenovert i 2009/2010 og har 150 m² bruksareal. Første etasje inneholder bad, kjøkken, gang, stuer og kontor. I andre etasje er det bad og 3-4 soverom. I tillegg er det loft og kjeller i huset.

Målformen er bokmål. Det må opplyses i søknaden om man behersker begge målformer. Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. Vi gjør oppmerksom på at opplysninger om søkerne kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om å bli unntatt fra offentlig søkerliste. Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen blir lønnet i stillingskode 1465 spesialprest, i lønsspenn 54-75. Pensjonsinnskudd i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter blir godtgjort etter gjeldende regulativ. Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjørelser. Det blir gitt tilbud om arbeidsveiledning.

Nærmere opplysninger får en ved henvendelse til fungerende domprost Bjarne Aagaard på telefon 92 81 41 74 eller til seksjonsleder Gunvor Taule Mjanger på telefon 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine hjemmesider: www.kirken.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 9. april 2010.

Bjørgvin bispedømme

Sokneprest i Vågsøy sokn, Nordfjord prosti.

Vågsøy sokn ligg i ytre Nordfjord i Sogn og Fjordane. Soknegrensene fell saman med Vågsøy kommune sine grenser, som har 6000 innbyggjarar. Kommunesenteret Måløy er for ein småby å rekne, og staden er handels- og kommunikasjonssentrum for ytre Nordfjord. Hurtigruta legg til kai kvar dag. Hurtigbåt til Bergen (4,5 timar) går to gongar om dagen, og buss til Oslo (10 timar) går tre gongar dagleg. Kommunen har mykje industri knytt opp til fiske og fiskeforedling. Vågsøy har fem barne-skular, ein ungdomsskule og ein vidaregåande skule. Kommunen har og eit rikt song- og musikkliv. Området byr på rike naturopplevingar både til sjø og til fjells.

Soknet har tre kyrkjer; Sør-Vågsøy i Måløy, Nord-Vågsøy på Raudeberg og Totland kyrkje med kvar sine kyrkjelydsutval. Soknerådet har eit særleg fokus på gudstenestearbeidet, trusopplæring og kyrkjemusikk.

Vågsøy kyrkjekontor ligg i sentrum av Måløy, i nye lokale i rådhuset. I kyrkja er det tilsett kyrkjeverje i 100 % stilling, to kyrkjelyds-musikarar i 90 % og 30 %, to kyrkjelyds-pedagogar i 60 % og 50 %, sekretær i 70 %, to kyrkjetenarar og to kyrkjegardsarbeidarar. I soknet er det sokneprest og kapellan.

Statistikken for Vågsøy viser at det i gjennomsnitt er 65 gravferder, 10-15 vigslar og 60-90 konfirmantar årleg. Nesten alle velgjer å døypa borna sine. Det er forordna 110 gudstenester i soknet.

Vågsøy er trusopplæringskommune saman med resten av Nordfjord prosti. Visjonen i lokal trusopplæring er "å formidle ein levande Gud og ei levande kyrkje".

Målsettingane er å:

- Gje heimane hjelp til å formidle trua
- Legge til rette for at alle born og unge kan trivast i kyrkja
- Legge til rette for at alle born og unge kan verte kjent med den kristne trua

Dette ynskjer ein å gjere gjennom å vere *Truverdig - omsorgsfull - engasjerande* i arbeidet.

Soknepresten må ha gode samarbeidsevner, kunne vere med gjennom strategisk leing og inspirere og utvikle arbeidet i gudstenester og kyrkjelydsarbeidet elles. Sokneprest og kapellan fordelar arbeidsoppgåvene seg i mellom.

Prosten er arbeidsgjevar sin representant i prostiet, og kallar inn prestane til åtte prostikonvent/samlingar for fagleg utvikling, åndelig fellesskap, orientering og drøfting i nært samarbeid med PF. I tillegg har vi årleg medarbeidersamling for alle kyrkjelege tilsette, familiesamling og velferdstur og ein årleg kyrkjedag. Prosten er ansvarleg for tilrettelegging og fordeling av prestetenesta i prostiet.

Stillingen har Vågsøy som tenestestad og Vågsøy og Selje som tenestedistrikt. Stillinga inneber også at ein deltek i beredskapsordning for ytre Nordfjord.

Det er knytt buplikt til stillingen. Prestebustaden som er kommunalt eigd, ligg i Måløy med vakker utsikt, er bygd i 1972 og er på 186 m². Huset er i to etasjar med tre bad/toalett, fire soverom, eitt soverom/kontor, garasje og to bodar. Bustaden ligg i eit byggefelt med liten hage og grensar til utmark.

I Sør-Vågsøy kyrkje vert det i hovudsak nytta bokmål, og ved dei andre kyrkjene vert det

nytta nynorsk. Søkjarane må opplyse om dei kan nytte begge målformene. Opplysingar om samlivsform vil kunne verte innhenta og vektlagde ved tilsetjing. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysingar om søkjarane kan verte offentleggjort sjølv om søkjarane ber om å bli unnateke offentleg søkjarliste.

Stillingen vert løna i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 53-75. Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godtgjort etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteleing.

Nærare opplysingar om stillinga kan ein få hjå prost Rolf Schanke Eikum (97 50 50 15) eller seksjonsleiar ved Bjørgvin bispedømme-kontor, Gunvor Taule Mjanger (55 30 64 84).

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine heimesider: www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 9. april 2010

Har den nye gudstjenestereformen en ung teologi?
Bør Den Norske Kirke få en samkjønnet vigselsturgi?
Kan Gud kalles Mor?

Nytt nummer ute i mars!

Pris: 185,- i året
Kontakt: ut@stud.mf.no

Nyhet!

August Bolstad

DEN TRETTENDE DISIPPELEN

Noveller

Tekster skrevet med innlevelse og varsomhet om vandringen i troens og tvilens landskap.

"Forfatteren skriver godt og fører et lett og uanstrengt språk, som noen ganger er nærmest suggererende. Dette er god og lødig litteratur."

Hans Rognstad

Kr 248,-

Avenir Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Nyhet!

Erling Rimehaug

ANSIKT TIL ANSIKT

Kommentarer og refleksjoner om tro, liv og skaperverk som gir dybdeperspektiv til troen, takhøyde høyde over livet og bredde-dimensjon til samfunnsengasjementet.

Lavmælt i formen, velorientert i sak og tydelig på eget ståsted henvender forfatteren seg til sine lesere på en måte som inviterer til ettertanke og dialog.

Kr 348,-

Avenir Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Aktuelle debattbøker fra Avenir

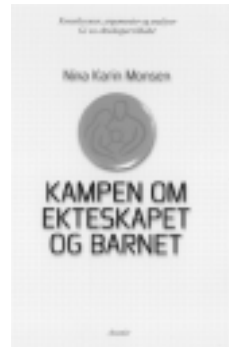
*Jens Olav Mæland***GLEMT AV SINE EGNE***Rapport fra de kristnes situasjon i Det hellige land*

”Spørsmålene som forfatteren reiser er så brennaktuelle og vårt ansvar for kirkene i regionen er så nødvendige, at jeg håper mange vil lese Mælands bok. Den pløyer dypt og gir mye å tenke på når det gjelder egne holdninger.”

*Helge Utaker***Kr 248,-***Nina Karin Monsen***KAMPEN OM EKTESKAPET OG BARNET**

”Den nye ekteskapsloven fra 1. januar 2009 vil endre vår forståelse av begrepene ekteskap, foreldre, barn, familie og slekt på en radikal måte. Homofile, sosialister og liberalister har tilranet seg definisjonsmakten over ekteskapet. De har ikke bare avkristnet det, men de har gjort det til et redskap for radikalliberal familiepolitikk.”

I denne debattboken går filosofen Nina Karin Monsen til frontalangrep mot den nye ekteskapsloven. Med sylskarp tanke, utrettelig engasjement og forebilledelig direkte - noen ganger bitende ironisk - viser hun de vidtgående konsekvensene av loven og avslører den underliggende ideologien.

Kr 198,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Jan Otto Myrseth.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

